

monmouthshire
sir fynwy

Strategaeth

Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) Ôl-16

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

Strategaeth ADY Ôl-16

Mae'r strategaeth hon yn nodi ymagwedd Awdurdod Lleol Sir Fynwy at bontio ôl-16 ar gyfer plant/pobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY).

Dyddiad cyhoeddi	Mawrth 2025
Wedi diweddarau	
Amllder adolygu	Pob 2 flynedd
Enw'r person sy'n gyfrifol am gynnal y polisi hwn	Hayley Page, Swyddog Arweiniol y Ddarpariaeth Dysgu Ychwanegol a'r Bartneriaeth
Manylion cyswllt	HayleyPage@monmouthshire.gov.uk

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg a Saesneg.

Cynnwys

Cyflwyniad.....	4
Diffiniad a Chwmpas.....	5
Gweithredu.....	6
Pontio	6
Paratoi ar gyfer Pontio Ôl-16	7
Gadael yr ysgol.....	8
Trosglwyddo CDUau.....	10
Lleoliadau addas	11
Sefydliadau Ôl-16 Arbenigol Annibynnol (SOAA)	12
Pontio Gwell	14
Amserlen Pontio	17
Cymorth Annibynnol	18
Polisi ac Ymarfer.....	18
Trafnidiaeth	19
Rhannu Data	19
Asesiad Capasiti.....	20
Monitro a Gwerthuso.....	21
Atodiad 1 - Cyngor pellach i bobl ifanc a theuluoedd	22
Trafnidiaeth	22
Lwfans Symudedd	22
Atodiad 2 - Llwybrau Cymhwyso	23

Cyflwyniad

Yn Sir Fynwy credwn fod gan blant/pobl ifanc yr hawl i ddarpariaeth ôl-16 addas sy'n diwallu eu hanghenion unigol ac yn cefnogi eu pontio i fod yn oedolion. Felly rydym wedi ymrwymo i weithio gydag ystod o ysgolion, colegau a darparwyr i gefnogi mynediad at addysg a hyfforddiant cynhwysol, o ansawdd uchel ar gyfer pobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY). Mae'r strategaeth hon yn amlinellu gweledigaeth a dull Sir Fynwy o gefnogi pobl ifanc sydd ag ADY i gael mynediad at y gefnogaeth, yr adnoddau a'r cyfleoedd angenrheidiol i fod yn llwyddiannus yn eu darpariaeth ôl-16.

Ein nod yw cefnogi pob plentyn/person ifanc sydd ag ADY i sicrhau lleoliad priodol ar gyfer dysgu / hyfforddiant ôl-16. Rydym yn cydnabod bod hwn yn drawsnewidiad allweddol ym mywydau plant/pobl ifanc sydd ag ADY a dylai cynllunio ddechrau ymhell cyn cwblhau'r ysgol orfodol (Blwyddyn 11 fel arfer). Lle bynnag y bo'n bosibl, dylai pobl ifanc allu mynychu eu haddysg neu hyfforddiant ôl-16 yn lleol, boed yn eu hysgol bresennol, coleg lleol neu leoliad gwaith.

Nodau craidd ein Strategaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol ar ôl 16 yw:

- Rhoi plant/pobl ifanc a'u rhieni/gofalwyr yng nghanol y broses o wneud penderfyniadau.
- Sicrhau bod gwybodaeth am opsiynau a lleoliadau yn parhau i fod yn hygyrch i blant/pobl ifanc a'u rhieni/gofalwyr.
- Dechrau cynllunio pontio trwy adolygiadau blynyddol sy'n canolbwyntio ar y person o Flwyddyn 9 ymlaen.
- Cefnogi ysgolion a lleoliadau i ddilyn prosesau pontio gwell i gefnogi symud rhwng ysgolion a darparwyr ôl-16.
- Sicrhau darpariaeth ôl-16 priodol, gyda llwybr effeithiol i sicrhau lefelau priodol o annibyniaeth a gwytnwch, ochr yn ochr â chymwysterau ffurfiol.
- Cefnogi pob plentyn/person ifanc sydd ag ADY i ddatblygu'r sgiliau sydd eu hangen ar gyfer eu dilyniant i fod yn oedolion.

Mae'r strategaeth hon wedi'i hysgrifennu i sicrhau bod gan blant/pobl ifanc, eu rhieni/gofalwyr, ysgolion a lleoliadau, yn ogystal â gweithwyr proffesiynol eraill sy'n cefnogi, ddealltwriaeth glir o'r dull o drosglwyddo ôl-16 ar gyfer plant/pobl ifanc sydd ag ADY. Mae hyn yn cadarnhau ymrwymiad y Gwasanaeth Cynhwysiant i ganolbwyntio ar anghenion ein plant/pobl ifanc sydd ag ADY a pharhau i adolygu'r prosesau a'r systemau sy'n ymwneud â thrawsnewid ôl-16.

Diffiniad a Chwmpas

Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg Cymru 2018¹ a'r Cod cysylltiedig² (Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru, Llywodraeth Cymru 2021) yn darparu'r canllawiau statudol a'r gofynion gorfodol sy'n effeithio ar gynllunio ar gyfer pontio ôl-16 mewn addysg. Mae'n creu system unedig ar gyfer cefnogi dysgwyr o enedigaeth i 25 oed gydag ADY. Nod yr iaith gyffredin a ddefnyddir a'r defnydd o'r Cynllun Datblygu Unigol (CDU) ar draws lleoliadau cyn 16 ac ôl-16, gan gynnwys sefydliadau addysg bellach (SABau), yw gwella cysondeb ar draws camau. Mae hyn yn darparu'r gallu i wella effeithiolrwydd cynllunio pontio yn fawr. Mae'r cyfrifoldebau ar SABau mewn perthynas â chynnal CDUau a amlinellir yn y Ddeddf a'r Cod yn cefnogi mwy o gydweithio rhwng darparwyr ôl-16 ac ysgolion.

At ddibenion y Cod a'r Ddeddf, a'r Polisi ADY hwn, 'plentyn' yw unrhyw un nad yw dros oedran ysgol gorfodol ac ystyr 'person ifanc' yw person dros oedran ysgol gorfodol, ond o dan 25 oed.

Mae cynnwys plant/pobl ifanc mewn penderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau yn hawl sylfaenol ac yn hanfodol i'n strategaeth. Mae Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) yn nodi bod gan bob plentyn yr hawl i fynegi eu barn ar faterion sy'n effeithio arnynt ac i roi pwysau priodol i'w safbwyntiau yn unol â'u hoedran, eu dealltwriaeth a'u haeddfedrwydd³. Yn ganolog i Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg 2018 a'r Cod yw'r dull sy'n seiliedig ar hawliau - gwrando ar blant/pobl ifanc a'u rhieni/gofalwyr ac ystyried eu barn⁴.

Mae'r Gwasanaeth Cynhwysiant wedi ymrwymo i weithio tuag at ganlyniadau allweddol y Cynllun Cymunedol a Chorfforaethol, gyda ffocws ar sicrhau system addysgol wirioneddol gynhwysol sy'n cydnabod mannau cychwyn, cryfderau ac anghenion addysgol dysgwyr. Er mwyn cyflawni hyn, mae'n rhaid i ni ystyried y camau a gymerwyd o addysg orfodol i ddarpariaeth ôl-16.

Dylid darllen y strategaeth hon ar y cyd â Pholisi Anghenion Dysgu Ychwanegol Sir Fynwy.

¹ [Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg \(Cymru\) 2018 \(legislation.gov.uk\)](#)

² [Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021](#)

³ Confensiynau'r Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn – Erthygl 12

⁴ Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 – Pennod 3

Gweithredu

Mae'r strategaeth hon yn ymwneud â phlant/pobl ifanc sydd ag ADY sydd angen darpariaeth ddysgu ychwanegol (DDdY). Cymerir y diffiniadau o ADY ac DDdY o'r Cod⁵:

Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)

Mae gan blentyn/person ifanc ADY os yw unigolyn:

- â llawer mwy o anhawster dysgu na'r mwyafrif o bobl eraill o'r un oedran, neu
- ag anabledd at ddibenion Deddf Cydraddoldeb 2010 sy'n ei atal neu'n ei rwystro rhag defnyddio cyfleusterau ar gyfer addysg neu hyfforddiant o'r math a ddarperir yn gyffredinol i eraill o'r un oed mewn ysgolion a gynhelir yn brif ffrwd neu sefydliadau prif ffrwd yn y sector addysg bellach.

Darpariaeth Dysgu Ychwanegol (DDdY)

Mae darpariaeth ddysgu ychwanegol ar gyfer person tair oed neu'n hŷn yn golygu darpariaeth addysg neu hyfforddiant sy'n ychwanegol neu'n wahanol i'r hyn a wneir yn gyffredinol ar gyfer eraill o'r un oedran.

Os oes gan blentyn/person ifanc ADY sy'n gofyn am DDdY, bydd Cynllun Datblygu Unigol (CDU) yn cael ei ddrafftio a'i gynnal gan y corff cyfrifol.

Pontio

Mae Awdurdod Lleol ac ysgolion Sir Fynwy yn cydnabod y gall pontio i blant/pobl ifanc sydd ag ADY fod yn heriol. Gall cynllunio o flaen llaw helpu i gyflawni trawsnewidiadau llyfn sy'n gwella lles, dysgu a chanlyniadau cymdeithasol⁶. Efallai y bydd angen cymorth ychwanegol i gefnogi'r pontio o'r ysgol i ddarpariaeth ôl-16. Y pontio mwyaf llwyddiannus yw'r rhai sy'n canolbwyntio ar y person, wedi'u cynllunio'n drylwyr ac yn cynnwys partneriaid allweddol.

Bydd ysgolion Sir Fynwy yn defnyddio'r canllawiau arfer gorau yn y Cod⁷, gan gynnwys:

⁵ Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 – Pennod 2 (2.3 a 2.4)

⁶ Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 – Pennod 27 (27.4 – 27.5)

⁷ Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 – Pennod 27 (27.13 – 27.28)

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

- cipio barn y plentyn/person ifanc trwy ymarfer sy'n canolbwyntio ar y person a defnyddio offer meddwl person lle bo hynny'n briodol.
- nodi person allweddol i gydlyn'r cynllunio pontio a chyfarfodydd aml-asiantaeth, fel arfer aelod o staff yr ysgol.
- cynllunio pontio cynnar, cymryd dull parhaus yn hytrach na chanolbwyntio ar un digwyddiad unigol, gan sicrhau parhad trwy gydol y pontio.
- ystyried yr adolygiad CDU fel cyfrwng ar gyfer cynllunio pontio parhaus, gan ystyried y DDdY sy'n ofynnol ym mhob cam o ddysgu, gan gofnodi'r gofynion cymorth ychwanegol ar gyfer pontio yn Adran 3C.
- cymryd ymagwedd unigol at y pontio ei hun, amseriad, maint a hyd unrhyw gynllunio pontio uwch.

Paratoi ar gyfer Pontio Ôl-16

Mae cynllunio pontio yn dechrau o Flwyddyn 9, lle mae gan blant/pobl ifanc sydd ag ADY gyfleoedd i ddarganfod mwy am y dewisiadau sydd ar gael yn ystod cyfarfodydd adolygu blynyddol sy'n canolbwyntio ar y person. Gwahoddir Gyrfa Cymru a darparwyr colegau lleol i fynychu cyfarfodydd adolygu yn ystod y broses gynllunio pontio⁸. Mae'n debygol y bydd adolygiadau blynyddol yng Nghyfnod Allweddol 4 a 5 yn cael eu cynnal yn gynharach na'r dyddiad CDU i drafod a dechrau cynllunio ar gyfer pontio (er enghraifft Tymor yr Hydref i gefnogi ymweliadau â nosweithiau agored a cheisiadau i ddarparwyr). Yn ystod y cyfarfodydd adolygu hyn, bydd plant/pobl ifanc a rhieni/gofalwyr yn rhannu eu barn ar leoliad, a bydd y safbwyntiau hyn yn cael eu hystyried gan yr ysgol a, lle bo'n berthnasol, yr awdurdod lleol. Dylid cofnodi'r gofynion cymorth a chrynodeb o'r drafodaeth ynghylch pontio yn Adran 3C o'r CDU.

Ochr yn ochr â'r broses adolygu flynyddol, mae ysgolion yn darparu cyfleoedd dysgu trwy'r cwricwlwm ar gynllunio o flaen llaw. Mae ysgolion yn trefnu cyfleoedd ar gyfer ymweliadau â cholegau a ffeiriau gyrfaoedd er mwyn caniatáu i bob plentyn/person ifanc archwilio'r opsiynau sydd ar gael iddynt yn y dyfodol.

Mae'n debygol y bydd angen rhagor o gyfarfodydd cynllunio pontio yn ystod Blwyddyn 11, yn ogystal â'r adolygiad blynyddol, i sicrhau y gellir rhoi unrhyw gefnogaeth ehangach sydd ei angen ar waith cyn y pontio.

⁸ Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 021 – Pennod 27 (27.41 – 27.44)

Gadael yr ysgol

Gall pobl ifanc adael yr ysgol yn gyfreithlon ddiwedd mis Mehefin ym mlwyddyn ysgol eu pen-blwydd yn 16 oed (fel arfer, blwyddyn 11). Mae hyn yn golygu eu bod wedi cwblhau eu haddysg orfodol ac yn ôl y gyfraith nid yw'n ofynnol iddynt fynychu'r ysgol.

Mae gan bob un o'n hysgolion uwchradd a gynhelir Chweched Dosbarth. Efallai y bydd cyfleoedd i bobl ifanc aros yn y lleoliad hwn tan 18. Bydd gwybodaeth prospectws Chweched Dosbarth yn rhoi trosolwg o'r cyrsiau sydd ar gael; cyrsiau Safon Uwch fydd hyn yn bennaf. Mae'n bwysig bod dewisiadau cwrs yn cael eu harchwilio, gydag ystyriaeth ofalus o'r meini prawf mynediad sy'n cael eu gosod gan ysgolion unigol yn seiliedig ar sail tystiolaeth.

Mae gan dair o'n hysgolion Ganolfannau Adnoddau Arbenigol (CAAau), sy'n darparu ar gyfer plant/pobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol cymhleth hyd at 19 oed⁹. Mae'r CAAau yn adeiladu eu llwybrau cymwysterau yn seiliedig ar anghenion carfan, gyda ffocws ar ddatblygu sgiliau swyddogaethol a chynhwysiant cymunedol, lle bo hynny'n briodol, gan gynnwys cyfleoedd profiad gwaith. Gweler atodiad 2 am wybodaeth am lwybrau cwricwlwm a chymwysterau.

Opsiynau sydd ar gael Ôl-16

Mae yna opsiynau i'w hystyried:

- Addysg bellach mewn ysgol
- Parhau â'u haddysg mewn coleg addysg bellach (SAB) e.e. Coleg Gwent
- Cyflogaeth
- Paratoi ar gyfer Gwaith – Twf Swyddi Cymru Plws/Hyfforddiant
- Prentisiaethau
- Gwaith Gwirfoddol

Ar gyfer pobl ifanc sy'n aros mewn addysg, mae darpariaeth gyffredinol ar gael a bydd y rhan fwyaf o bobl ifanc yn cael eu diwallu yn y modd hwn. Ar gyfer pobl ifanc sydd ag ADY, y CDU i'w helpu i drosglwyddo o'r ysgol i addysg a hyfforddiant ôl-16. Bydd y CDU fel arfer yn ei le yn yr ysgol a thrwy brosesau adolygu, bydd yn cael ei ddiwygio i adlewyrchu'r gofynion cymorth mewn lleoliad coleg.

ADY a CDUau

Bydd opsiynau ôl-16 bob amser yn cael eu hystyried ar sail unigol, gan ystyried canlyniadau dymunol yr unigolyn a'i ddiddordebau / ysgogwyr, yn ogystal â'u hanghenion a'u galluoedd

⁹ [Canolfannau Adnoddau Arbenigol - Monmouthshire](#)

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

unigol. Bydd ysgolion yn gweithio gydag unigolion sydd ag ADY i gefnogi eu cynllunio a'u gwneud penderfyniadau, fel arfer o Flwyddyn 9 ymlaen. Wrth gynllunio ar gyfer y dyfodol, mae'n hanfodol bod y safbwyntiau, y dymuniadau a'r nodau yn y dyfodol yn cael eu harchwilio er mwyn pennu'r canlyniadau sicr.

Gallai hyn gynnwys:

- cwblhau cymhwyster galwedigaethol
- datblygu sgiliau byw'n annibynnol
- cymryd rhan yn y gymuned leol
- paratoi ar gyfer y gwaith
- symud ymlaen i gyfleoedd addysg neu hyfforddiant eraill
- datblygu perthnasoedd cymdeithasol
- cefnogi sefydlogrwydd emosiynol
- datblygu sgiliau neu rinweddau eraill ar gyfer oedolaeth

Bydd Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol yr ysgol (CADY) yn darparu gwybodaeth am sut mae penderfyniadau ynghylch ADY yn cael eu gwneud o ddiwedd addysg statudol. Byddant yn egluro popeth am y Cynllun Datblygu Unigol (CDU), pwy fydd yn ei gynnal, a hawliau'r plentyn/person ifanc gan gynnwys eu hawl i gydsynio neu wrthwynebu penderfyniadau ADY a'u CDU. I rai unigolion, gall y dewis fod yn addysg ffurfiol gadael a dechrau ar leoliad gwaith neu gyflogaeth â thâl. Yn yr achosion hyn, bydd y CDU yn dod i ben.

Bydd y CADY yn rhoi gwybodaeth ac yn helpu i sicrhau bod y plentyn/person ifanc yn gallu deall canlyniadau posibl penderfyniadau fel y gallant wneud penderfyniad gwybodus am eu ADY a'u CDU.

Byddant yn rhoi gwybodaeth ac yn helpu i sicrhau bod y plentyn/person ifanc yn gallu deall canlyniadau posibl penderfyniadau fel y gallant wneud penderfyniad gwybodus am eu ADY a'u CDU.

Bydd ysgolion yn gofyn i'r plentyn/person ifanc:

- Beth ydych chi'n ei feddwl am eich CDU?
- Ydych chi'n cytuno â'r cynllun?
- Ydych chi'n cydsynio i'r cynllun fynd yn ei flaen?
- Gyda phwy ydych chi'n hapus i rannu eich gwybodaeth?

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

O ddiwedd addysg statudol, os nad yw'r person ifanc yn cydsynio i benderfyniad ynghylch ADY gael ei wneud, neu i gynllun gael ei baratoi neu ei gynnal, rhaid i'r ysgol neu'r awdurdod lleol gymryd pob cam rhesymol i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol (DDdY) y mae ADY y person ifanc yn galw amdano. Mae hyn yn golygu'r gefnogaeth ychwanegol sydd ei angen i helpu'r person ifanc i ddysgu.

Rhaid i bawb sy'n cymryd rhan wneud popeth o fewn eu gallu i helpu'r person ifanc i wneud eu penderfyniad eu hunain.

Lle nad yw'r person ifanc yn gallu gwneud penderfyniadau am ei CDU, gall rhiant/gofalwyr weithredu fel eu 'cynrychiolydd'. Mae hyn yn golygu y gall rhieni/gofalwyr arfer hawliau'r person ifanc o dan y Cod ADY. Lle mae hyn yn wir, mae'n bwysig cynnwys y person ifanc gymaint â phosibl mewn penderfyniadau sy'n cael eu gwneud, gan ystyried ei feddyliau, ei ddymuniadau a'i deimladau cyn gwneud penderfyniad ar eu rhan. *Gweler Tudalen 15 – Asesiad Capasiti i gael rhagor o wybodaeth am sut mae penderfyniadau ynghylch capasiti yn cael eu gwneud.*

Os oes angen cymorth ar y person ifanc neu ei gynrychiolydd i fynegi eu barn a'u dymuniadau, ac arfer eu hawliau, gallant ofyn i eiriolwr helpu. Eiriolwr yw rhywun sy'n siarad ar ran rywun arall. Gallant wneud yn siŵr bod pobl yn gwybod beth mae'r person ifanc yn ei feddwl a sut maen nhw'n teimlo.

Mae gan awdurdodau lleol wasanaethau partneriaeth sy'n rhoi cymorth annibynnol i rieni/gofalwyr a gall unrhyw berson ifanc gael mynediad at gefnogaeth eiriolwr annibynnol i'w cefnogi drwy gydol y broses bontio. Gellir cyrchu'r rhain trwy'r ddolen [Gwybodaeth, cyngor ac eiriolaeth i blant a phobl ifanc ag ADY - Sir Fynwy](#).

Trosglwyddo CDUau

Bydd plant/pobl ifanc sydd ag ADY yn gallu trafod pontio yn y dyfodol o Flwyddyn 9 ymlaen, yn ystod eu cyfarfod adolygu CDU blyneddol. Gall staff Gyrfa Cymru a staff y coleg hefyd fynychu i gefnogi plant/pobl ifanc a'u rhieni/gofalwyr yn y cyfarfodydd hyn. Bydd yr ysgol a'r ALL yn cynghori ar y llwybrau sydd ar gael i'r unigolyn. Dylai plant/pobl ifanc sydd ag ADY barhau i wneud ceisiadau i'w darparwyr dewisol fel rhan o'r broses arferol.

Pan fydd plant / pobl ifanc yn cydsynio i'r CDU barhau i bostio 16, bydd y CDU yn trosglwyddo i'r coleg gyda nhw. Mae dyletswydd trwy Ddeddf Anghenion Dysgu

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg 2018 i unrhyw CDU drosglwyddo i'r SAB ar ddechrau blwyddyn academiaidd pan fydd wedi'i gynnal gan yr ysgol yn y flwyddyn flaenorol¹⁰.

Bydd achlysuron lle mae'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol (DDdY) yn cael ei ddarparu gan ddarparwr arall, er enghraifft y bwrdd iechyd lleol neu'r gwasanaeth SenCom (Gwasanaeth Cymorth Synhwyrdd a Chyfathrebu). Yn yr achosion hyn, bydd yr ysgol yn sicrhau bod y darparwr DDdY yn cael y cyfle i gyfrannu at y cyfarfod adolygu sy'n canolbwyntio ar y person i benderfynu a fydd angen y DDdY yn ei ffurf bresennol ar ôl pontio i Ôl-16.

Os oes angen comisiynu unrhyw DDdY (ar unrhyw ffurf) gan ddarparwr y tu allan i'r ALL neu'r bwrdd iechyd lleol, i'r darparwr ôl-16 (er enghraifft y gwasanaeth SenCom), bydd y Panel Cynhwysiant yn ystyried y cais ac os cytunir arno, caiff y DDdY ei sicrhau. Ar ôl cytuno, bydd y DDdY yn cael ei ychwanegu at Adran 2 o'r CDU.

Bydd y sefydliad sy'n cynnal y CDU (ysgol neu'r awdurdod lleol) yn ymgynghori'n ffurfiol â'r darparwr ôl-16 i sicrhau eu bod yn gallu darparu'r DDdY a amlinellir yn y CDU. Bydd y broses ymgynghori yn cynnwys copi o'r CDU ac unrhyw ddogfennau/gwybodaeth briodol eraill. Ymgynghorir â'r darparwyr lleol bob amser, hyd yn oed os nad dyna'r dewis, i benderfynu a allant ddarparu'r DDdY a amlinellir yn y CDU. Os oes cais am leoliad arbenigol neu annibynnol, bydd hyn yn cael ei ystyried gan Banel Cynhwysiant Sir Fynwy, cyn i broses ymgynghori ddechrau.

Ar ôl i'r pontio gael ei wneud, bydd y coleg / lleoliad addysg bellach yn gweithio gyda phob person ifanc i wneud yn siŵr bod y cynllun yn addas ar eu cyfer o fewn eu cwrs dewisol.

Os bydd person ifanc yn dewis peidio â chymryd rhan mewn addysg yn 16 oed, bydd y CDU yn dod i ben. Bydd llythyr ffurfiol yn cael ei gyhoeddi gan y corff (ALL neu ysgol) sy'n cynnal y CDU. Bydd hyn yn darparu'r hawliau i apelio yn erbyn y penderfyniad.

Lleoliadau addas

Wrth gynghori ar goleg addas ar gyfer plentyn/person ifanc sydd ag ADY, bydd ysgolion ac ALLau yn defnyddio'r Cod ADY fel eu canllaw. Mae'r Cod yn nodi, lle bynnag y bo'n bosibl, y dylai pobl ifanc allu mynychu eu haddysg a'u hyfforddiant ôl-16 yn lleol.

Mae'r awdurdod lleol yn cynnal ymagwedd gynhwysol at ddarpariaeth addysgol. Dylid darparu mynediad cyfartal i bob person ifanc sydd ag ADY at ddarpariaeth addysg bellach

¹⁰ Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 – Pennod 28 (28.3, 28.9-28.10)

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

(AB), drwy'r dull cynhwysol sydd ar gael yn lleol. Y disgwyliad yw y bydd yr AB lleol fel arfer yn gallu diwallu anghenion y mwyafrif o bobl ifanc gydag ADY. Mae gan SABau ddarpariaeth ar gyfer pobl ifanc sydd ag ADY. Mae colegau yn aml yn darparu cymorth ychwanegol ar wahân trwy sgiliau byw'n annibynnol, sy'n paratoi pobl ifanc ar gyfer gwaith neu i symud i raglen alwedigaethol brif ffrwd mewn maes penodol. Gellir cynnig ystod o gymorth trwy SABau, gan gynnwys mynediad at gymorth ac ymyrraeth ychwanegol i oedolion, sy'n caniatáu i bobl ifanc gael eu haddysgu ochr yn ochr â'u cyfoedion.

Pan fo plentyn/person ifanc wedi cael Addysg Gartref Ddewisol neu wedi derbyn Addysg Heblaw yn yr Ysgol, rhoddir ystyriaeth i addasrwydd y ddarpariaeth sydd ar gael. Bydd hyn yn cynnwys addasrwydd dyraniad amser y cwrs. Bydd yr ALL yn gweithio gyda theuluoedd i benderfynu ar yr opsiynau priodol sydd ar gael.

Mae gwefan Braenaru ADY yn darparu rhagor o wybodaeth am ddarpariaeth colegau - [Braenaru ADY](#)

Mae Gyrfa Cymru yn rhoi trosolwg o'r opsiynau sydd ar gael Ôl-16 a chynghor ynghylch sut i gael mynediad at y cyfleoedd hyn - [Gyrfa Cymru | Gyrfa Cymru](#)

Sefydliadau Ôl-16 Arbenigol Annibynnol (SOAA)

Mewn rhai achosion, efallai na fydd person ifanc yn gallu cyflawni eu canlyniadau addysg a hyfforddiant a ddymunir yn lleol, yn dilyn proses ymgynghori â darparwyr lleol. Gallai hyn fod oherwydd bod eu hanghenion mor gymhleth fel na ellir dod o hyd i ddarpariaeth leol briodol. Yna gall yr ALL ystyried Sefydliad Ôl-16 Arbenigol Annibynnol (SOAA). Bydd lleoliadau SOAA yn ddarpariaeth amser llawn, felly lle mae angen darpariaeth rhan-amser, bydd yr ALL yn gweithio gyda'r teulu i archwilio opsiynau priodol. Pan fo gan berson ifanc anghenion iechyd neu ofal cymdeithasol, bydd swyddogion addysg awdurdodau lleol yn gweithio mewn partneriaeth â'r bwrdd iechyd a gofal cymdeithasol i sicrhau'r gofal a'r gefnogaeth briodol.

Wrth ystyried lleoliad SOAA, bydd y cwestiynau canlynol bob amser yn cael eu harchwilio:

- A oes gan y person ifanc anghenion rhesymol am addysg a hyfforddiant?
- Beth yw nodau'r person ifanc?
- Pa ddarpariaeth neu raglen astudio sydd ar gael a fyddai'n helpu'r person ifanc i gyflawni eu canlyniadau a ddymunir?

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

Cytunir ar bob lleoliad arbenigol drwy'r Panel Cynhwysiant. Bydd y Panel Cynhwysiant yn ystyried y CDU cyfredol, gwaith papur adolygiad blynyddol diweddar (gan gynnwys barn rhieni/gofalwyr a'r plentyn/person ifanc) ac unrhyw dystiolaeth / cyngor gan weithwyr proffesiynol sy'n cefnogi'r dysgu.

Mae'r dull panel yn seiliedig ar yr egwyddorion canlynol:

- Cwrdd â rhwymedigaethau statudol ALL a amlinellir yn |Neddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg 2018 a chod 2021.
- Bydd pobl ifanc yn cael eu trin yn deg ac yn deg fesul achos.
- Bydd buddiannau gorau'r person ifanc yn cael eu hystyried.
- Bydd y ddarpariaeth leol yn cael ei blaenoriaethu, lle mae'n briodol ac yn rhesymol gwneud hynny.
- Rhoddir ystyriaeth ar gyfer addysg effeithlon a defnydd adnoddau'n effeithiol.
- Penderfyniad cytbwys yn seiliedig ar y cyngor a'r dystiolaeth a ddarperir.
- Bydd penderfyniadau'n cael eu cyfathrebu'n llawn i'r person ifanc.
- Bydd penderfyniadau'n cael eu gwneud mewn modd amserol.

Er y bydd barn a dymuniadau'r plentyn/person ifanc a'u rhieni/gofalwyr yn cael eu hystyried, nid oes unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol i ariannu'r lleoliad arbenigol o'i ddewis neu am gyfnod y dewis. Gellir cynnig cyllid ar gyfer lleoliad amgen, gall hyn gynnwys trefniadau cymorth ychwanegol mewn AB prif ffrwd lleol.

Yn dilyn hyn, byddai angen ymgynghoriad trylwyr ag unrhyw ddarparwr. Byddai unrhyw le a gynigir gan SAB neu SOAA yn cyd-fynd â map darpariaeth wedi'i bersonoli a'i gostio, sy'n amlinellu sut y bydd yr ADY a'r DDdY yn cael eu darparu a'r effaith a fwriadwyd. Gall hyn yn aml gynnwys asesiad yn y lleoliad ôl-16 neu yn y sefydliad addysgol presennol.

Ar gyfer y mwyafrif o bobl ifanc sy'n mynychu lleoliad arbenigol, bydd hyd y ddarpariaeth y cytunwyd arno yn debyg i hyd y ddarpariaeth sydd ar gael o fewn sefydliadau AB prif ffrwd, sef dwy flynedd. Mae yna ychydig o amgylchiadau pan fyddai'r ALL yn ystyried cais am fwy na dwy flynedd:

- Os yw'r rhaglen astudio i fod i bara am fwy na 2 flynedd o'r dechrau.
- Os oes angen estyniad i raglen astudio, mae'r person ifanc eisoes yn ymgymryd â hi.
- Os yw'r person ifanc yn ymgymryd â chwrs nad oedd o fudd iddo mewn ffordd ystyrlon neu os oes newid sylweddol yn ei amgylchiadau.

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

- Ni ellid darparu elfen hanfodol neu sylweddol o addysg bellach neu hyfforddiant i gyflawni eu canlyniadau a ddymunir fel rhan o hyfforddiant neu addysg flaenorol.
- Mae amgylchiadau eithriadol eraill sy'n awgrymu nad yw'r person ifanc wedi cael mynediad effeithiol i addysg neu hyfforddiant pellach.

Bydd yr ALL yn monitro ymgysylltu a chynnydd pobl ifanc mewn lleoliadau SOAA. Mae hyn yn cynnwys presenoldeb pobl ifanc; lle mae presenoldeb yn gostwng islaw 95% cynhelir adolygiad o'r lleoliad a datblygir a monitro cynllun presenoldeb dros gyfnod cytunedig o amser.

Bydd y CDU yn dod i ben os yw'r ALL yn penderfynu nad oes angen rhesymol am addysg a hyfforddiant pellach mwyach.

Pontio Gwell

Pontio gwell yw lle mae gweithgareddau ychwanegol yn cael eu gweithredu i gefnogi'r pontio i'r darparwr newydd. Maent ar gael ar gyfer unrhyw blentyn / person ifanc a allai fod angen y dull hwn, nid ydynt yn benodol i ddysgwyr sydd ag ADY¹¹.

Mae hyn fel arfer yn cael ei gynllunio mewn ffordd sy'n canolbwyntio ar y person gyda'r plentyn/person ifanc, rhieni/gofalwyr, staff o'r lleoliad presennol a'r lleoliad newydd ac unrhyw weithwyr proffesiynol sy'n gweithio gyda'r person ifanc neu'r teulu¹².

Bydd cyfarfod sy'n canolbwyntio ar y person yn cael ei gynnal i gefnogi cynllunio ar gyfer pontio.

Ffigur 1: Agenda cyfarfod cynllunio pontio gwell sy'n canolbwyntio ar y person

Meysydd Allweddol i'w trafod:

- Gwybodaeth Bersonol a'r ADY a nodwyd
- Meysydd allweddol CCU:
 - Yr hyn rydyn ni'n ei hoffi a'i edmygu
 - Beth sy'n bwysig iddynt ac ar eu cyfer?
 - Beth sy'n gweithio / ddim yn gweithio
 - Sut i gefnogi'n dda
- Cynlluniau eisoes ar waith – CDU, proffil un tudalen (PUT), asesiad risg, cynllun gofal iechyd unigol (IHP), cynllun cymorth bugeiliol (CCB), cynllun trin cadarnhaol (CTC)
- Y meddyliau / ymholiadau / pryderon sydd gennym ynglŷn â phontio
- Datblygu cynllun gweithredu fel rhan o'r pontio gwell

Ffigur 2: Cynllun Pontio Gwell

Datblygu'r cynllun pontio gwell:

- Datblygu cynllun gweithredu clir sy'n darparu penodoldeb:
 - Beth sydd angen i ni ei wneud?
 - Pwy sydd angen gwneud hyn?
 - Pryd fydd hyn yn cael ei gwblhau?
- Yn ddelfrydol, rhowch y dyddiadau ar gyfer unrhyw ymweliadau ychwanegol a phwrpas y rhain, ochr yn ochr â phwy fydd yn mynychu.
- Os oes symud rhwng lleoliadau, pwy sy'n cludo'r plentyn person ifanc, ac a yw staff presennol yr ysgol yn cefnogi.
- Gall pob parti gael camau gweithredu, gan gynnwys y plentyn / person ifanc, rhieni / gofalwyr a lleoliadau.
- Osgowch unrhyw amwysedd a allai arwain at ddryswch.
- Ystyriwch unrhyw atgyfeiriadau neu ail-atgyfeiriadau at asiantaethau sy'n

Gall pontio gwell gynnwys ystod o weithgareddau, yn seiliedig ar anghenion plentyn/person ifanc unigol, er enghraifft:

- Rhannu gwybodaeth am y plentyn/person ifanc
- Ymweld â'r lleoliad cyfredol i gael y darlun llawn (arsylwadau a rhannu gwybodaeth)
- Staff newydd i gwrdd â'r plentyn/person ifanc yn y lleoliad presennol
- Y plentyn/ person ifanc i ymweld â'r lleoliad newydd ar adeg dawel (h.y. ar ôl ysgol)
- Y plentyn / person ifanc i ymweld ar amser tawelach gyda'r staff / rhieni presennol, gan adeiladu'r amser a'r hyder
- Y plentyn / person ifanc i fynychu gwers grŵp llai, ymyrraeth, egwyl, cinio, adeiladu'r profiadau
- Y plentyn / person ifanc i fynychu ymweliadau grŵp a dilyn rhaglen pontio gwell
- Y plentyn / person ifanc i fynychu diwrnod llawn
- Defnydd o luniau a delweddau i gefnogi'r plentyn/person ifanc i rannu ac esbonio'r newidiadau yn eu lleoliad presennol ac yn y cartref (yn dibynnu ar angen, gall y dysgwr greu ei lyfr lluniau ei hun)

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

- Yn ddelfrydol, bydd y lleoliad newydd yn darparu lluniau, enwau a rolau staff allweddol i'r plentyn / person ifanc a rhieni / gofalwyr, yn ogystal â lluniau o'r mannau allweddol y mae mynediad iddynt
- Lle mae'r dyddiad dechrau ym mis Medi, cyfle i gysylltu â'r teulu dros yr haf
- Datblygu perthynas â pherson / pobl allweddol
- Defnyddio straeon cymdeithasol
- Creu bwrdd stori o'r diwrnod o weithgareddau a thrawsnewidiadau
- Llyfrau ffotograffau gydag oedolion allweddol a mannau y gellir eu cyrchu
- Darparu eitemau allweddol a allai helpu i baratoi i'r plentyn/person ifanc eu defnyddio yn y lleoliad presennol neu gartref – h.y. amserlenni, cofnodi gwaith cartref, dillad
- Darparu gweithiwr allweddol i rieni/gofalwyr a'r person ifanc yn y lleoliad newydd i fynd ato gydag unrhyw bryderon neu ymholiadau

Mae'n hanfodol bod y cynllun pontio gwell yn parhau i gael ei adolygu. Mae hyn yn caniatáu nodi pryderon a dull ar y cyd o ddatblygu camau gweithredu i oresgyn y rhain.

Ffigur 3: Cadw'r cynllun pontio gwell dan adolygiad

Cadw pontio dan adolygiad:

- Cyfathrebu parhaus â rhieni/gofalwyr a pharatoi ar gyfer unrhyw newidiadau anochel i'r cynllun.
- Rhannu adborth gyda rhieni/gofalwyr – penderfynu a fydd hon yn yr ysgol bresennol neu'r ysgol newydd cyn y pontio.
- Addasu'r cynllun os nad yw pethau'n gweithio, cyfathrebu hyn yn effeithiol i bob parti, cynnal cyfarfod CCU pellach os oes angen.
- Adolygu'r Pontio Gwell – gallai hyn fod ym mis Hydref / Tachwedd ar gyfer pwyntiau pontio arferol.
- Byddai arfer gorau yn awgrymu adolygiad blynyddol o CDU o fewn tri mis o newid lleoliad.

Amserlen Pontio

Blwyddyn 9	- Mae'r adolygiad blynyddol sy'n canolbwyntio ar y person yn digwydd a bydd yn ystyried pontio i Gyfnod Allweddol 4 a symud ymlaen i Ôl-16. Bydd hyn yn cael ei gofnodi yn Adran 3 o'r CDU. - Mae Gyrfa Cymru ar gael i gynnig cymorth a chynghor ynghylch llwybrau a darpariaeth ôl-16 posibl. - Mae'r ysgol yn parhau i ddarparu darpariaeth cwricwlwm o amgylch llwybrau a'r byd gwaith.
Blwyddyn 10	- Mae'n debygol y bydd yr adolygiad blynyddol sy'n canolbwyntio ar y person yn cael ei gynnal yn Nhymor yr Hydref. - Bydd Gyrfa Cymru a darparwyr colegau lleol yn cael eu gwahodd i'r adolygiad blynyddol, ochr yn ochr â'r plentyn, y rhiant/gofalwr a gweithwyr proffesiynol eraill. - Bydd y plentyn a'r rhiant/gofalwr yn cael eu cyfeirio tuag at y cyfleoedd sydd ar gael a fydd yn caniatáu archwilio'r opsiynau sydd ar gael (er enghraifft nosweithiau agored coleg, y ffair gyrfa ac addysg uwch). - Bydd ystyriaeth yn cael ei roi i ganlyniadau a fydd yn canolbwyntio ar annibyniaeth a throsglwyddo ar gyfer Adran 2 o'r CDU (er enghraifft, mynediad i deithio). - Bydd yr ysgol yn ystyried unrhyw atgyfeiriadau / ail-atgyfeiriadau sy'n ofynnol i asiantaethau er mwyn cefnogi'r pontio. - Os oes angen, bydd gweithgareddau pontio gwell yn cael eu cynnal yn Nhymor yr Haf, gydag adolygiad parhaus.
Blwyddyn 11	- Bydd yr adolygiad blynyddol sy'n canolbwyntio ar y person yn cael ei gynnal yn Nhymor yr Hydref. - Bydd pontio'n ffactor allweddol y cyfarfod adolygu, gan ystyried yr opsiynau sydd ar gael a'r ceisiadau sydd eu hangen, yn ogystal ag opsiynau pontio gwell posibl. - Bydd gweithgareddau pontio gwell yn cael eu gweithredu yn ôl yr angen, gydag adolygiad yn cael ei gynnal yn Nhymor y Gwanwyn/Haf fel y bo'n briodol. - Bydd atgyfeiriadau / ail-atgyfeiriadau at asiantaethau eraill yn cael eu hystyried i gefnogi pontio. - Bydd canlyniadau'n cael eu hadolygu a byddant yn ystyried unrhyw feysydd penodol o ffocws i gefnogi annibyniaeth a gwytnwch wrth bontio. - Bydd cydsyniad yn cael ei gael gan y plentyn i rannu gwybodaeth allweddol, yn ogystal â phenderfynu a yw'r plentyn ar hyn o bryd eisiau i'r CDU drosglwyddo i'r darparwr Ôl-16. - Os oes argymhellion o'r adolygiad blynyddol ar gyfer darpariaeth a ariennir, bydd y rhain yn cael eu rhannu gyda'r ALL i'w trafod yn y Panel Cynhwysiant.

Ôl-16

- Bydd adolygiadau blynyddol yn parhau i gael eu cynnal yn ystod darpariaeth Ôl-16.
- Bydd trafodaethau pontio yn canolbwyntio ar baratoi ar gyfer oedolaeth – gall hyn gysylltu â lleoliadau gwaith neu gyrsiau pellach i gefnogi sicrhau cyflogaeth.
- Lle mae gweithwyr proffesiynol eraill yn cefnogi, byddant yn cael eu gwahodd i adolygiadau blynyddol.
- Bydd ystyriaeth yn cael ei roi i unrhyw ofynion cymorth ychwanegol neu gyngor pellach sydd ei angen.

Cymorth Annibynnol

Mae SNAP Cymru yn cynnig gwybodaeth, cyngor a chefnogaeth annibynnol am ddim i helpu i gael yr addysg gywir i blant a phobl ifanc sydd ag ADY a bydd yn eu helpu drwy'r broses bontio. Mae mwy o wybodaeth ar gael ar eu gwefan - [Hafan - Snap Cymru](#)

Polisi ac Ymarfer

Gwneud Penderfyniadau

Bydd yr holl drafodaethau ar gyfer darpariaeth sydd y tu allan i'r cynnig prif ffrwd yn cael eu hystyried yn y Panel Cynhwysiant.

Mae hyn yn cynnwys:

- Cyllid ar gyfer darpariaeth ddysgu ychwanegol (er enghraifft offer, therapïau nad ydynt yn cael eu darparu gan y GIG, mewnbwn SenCom)
- Cyllid ar gyfer cymorth / ymyrraeth benodol
- Cyllid ar gyfer lleoliadau arbenigol

Mae'r Panel Cynhwysiant yn cynnwys y Pennaeth Gwasanaeth - Cynhwysiant, Prif Swyddog ADY, seicolegydd addysgol ac aelod o SNAP Cymru, partneriaeth rhieni annibynnol. Mae'r panel yn ystyried y CDU, gwaith papur adolygiad blynyddol ac unrhyw gyngor / tystiolaeth gan weithwyr proffesiynol. Bydd canlyniadau a phenderfyniadau'r panel yn cael eu rhannu yn ysgrifenedig gyda'r plentyn/person ifanc (a lle bo'n briodol y rhieni/gofalwyr) mewn modd amserol.

Mae gan y plentyn/person ifanc a rhieni/gofalwyr yr hawl i apelio yn erbyn unrhyw benderfyniad a wneir gan y Panel Cynhwysiant. Disgwylir i unrhyw apêl gael ei rhoi yn ysgrifenedig gyda rhesymau clir dros yr apêl o fewn 15 diwrnod o dderbyn y penderfyniad. Bydd apeliadau'n cael eu gwneud i'r Panel Cynhwysiant. Mae Gwasanaeth Cynhwysiant

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

Sir Fynwy wedi ymrwymo i weithio gyda phlant/pobl ifanc a rhieni/gofalwyr i osgoi anghytuno.

Ar ôl derbyn y CDU terfynol, mae gan y plentyn/person ifanc a rhieni/gofalwyr yr hawl i apelio i Dribiwnlys Addysg Cymru os nad ydynt yn cytuno â'r DDdY a'r lleoliad a amlinellir yn Adran 2 o'r CDU.

Gellir cael cyngor a chymorth i blant/pobl ifanc a rhieni/gofalwyr - [Gwybodaeth, cyngor ac eiriolaeth i blant a phobl ifanc sydd ag ADY - Sir Fynwy](#)

Trafnidiaeth

Mesur Teithio gan Ddysgwyr 2008

Nid oes unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol ar yr Adran Addysg i ddarparu cludiant am ddim i bobl ifanc ôl-16, p'un a ydynt yn mynychu lleoliadau ysgol neu goleg. Mae datblygu sgiliau teithio yn rhan hanfodol o gynllunio ar gyfer datblygiad ac annibyniaeth person ifanc mewn bywyd oedolion, ac yn ystod adolygiadau pontio ar gyfer plant/pobl ifanc sydd ag ADY, bydd trafodaethau am ddatblygu'r sgiliau hyn yn hynod bwysig. Wrth ystyried lleoliadau addysg bellach, bydd yr un mor bwysig ystyried y llwybr a sut y bydd y person ifanc yn gallu cyrraedd yno.

Gweler atodiad 1 am ragor o wybodaeth.

Rhannu Data

Profir bod pontio llwyddiannus rhwng lleoliadau yn cynyddu dilyniant. Felly, mae rheoli data effeithiol a rhannu gwybodaeth yn hollbwysig. Mae hyn yn cefnogi datblygiad pontio gwell ac yn arwain at gyfraddau cadw uwch, yn ogystal â gwella lles a chanlyniadau dysgu. Dylid cynllunio pontio'n briodol ac mewn modd amserol¹³. Mae gennym Gytundeb Datgelu Data ar waith gyda Choleg Gwent, mae gan ysgolion uwchradd gytundebau rhannu data wedi'u llofnodi ar y pwynt derbyn sy'n cwmpasu rhannu gwybodaeth allweddol. Gall y lleoliad ofyn am gofnod addysgol plentyn / person ifanc sy'n ystyried derbyn plentyn / person ifanc a rhaid ei ddarparu o fewn 15 diwrnod¹⁴. Ar gyfer darparwyr Ôl-16, mae hyn yn cynnwys cyflawniadau'r plentyn/person ifanc, gwybodaeth am ymddygiad a lles (nid yw hyn yn werthusiad) a gwybodaeth presenoldeb.

¹³ <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-03/pontio-ol-16-a-rhannu-data-yn-effeithiol-canllaw-byr-i-ysgolion-a-darparwyr-dysgu-ol-16.pdf> (llyw.cymru)

¹⁴ Rheoliadau Gwybodaeth i Ddisgyblion (Cymru) 2011 - Rheoliad 5(3) - [Rheoliadau Gwybodaeth i Ddisgyblion \(Cymru\) 2011 \(legislation.gov.uk\)](#)

Ar gyfer plant/pobl ifanc sydd ag ADY, disgwylir i ysgolion geisio caniatâd ynghylch rhannu'r CDU a'r gwaith papur cysylltiedig (er enghraifft adroddiadau iechyd, trefniadau mynediad ar gyfer arholiadau, asesiadau risg). Bydd darparwyr ôl-16 hefyd yn gofyn am wybodaeth am blant/pobl ifanc sydd â rhwystrau i ddysgu neu anghenion meddygol. Mae'n hanfodol bod y dogfennau allweddol hyn yn cael eu rhannu yng nghyfnodau cynllunio pontio. Dylid gwahodd darparwyr ôl-16 posibl i fynychu Adolygiadau Blynyddol o Flwyddyn 10 o leiaf, gyda chaniatâd y rhieni/gofalwyr a'r plentyn/person ifanc i gefnogi rhannu gwybodaeth.

Asesiad Capasiti

Mae Deddf Galluedd Meddyliol 2005 yn gyfraith sy'n amddiffyn pobl agored i niwed dros 16 oed o ran gwneud penderfyniadau. Mae'n dweud:

Mae gan bob oedolyn, beth bynnag fo'u hanabledd, yr hawl i wneud eu penderfyniadau eu hunain lle bynnag y bo modd.

Rydym yn cydnabod y dylai'r tîm o bobl o amgylch unigolyn bob amser gefnogi person i wneud eu penderfyniadau eu hunain os gallant. Gallai hyn olygu rhoi gwybodaeth iddynt mewn fformat y gallant ei ddeall (er enghraifft gallai hyn fod yn wybodaeth hawdd ei ddarllen i berson ag anabledd dysgu) neu esbonio rhywbeth mewn ffordd wahanol. Os yw penderfyniad yn rhy fawr neu'n gymhleth i berson ei wneud, hyd yn oed gyda gwybodaeth a chefnogaeth briodol, yna rhaid i bobl sy'n eu cefnogi wneud penderfyniad 'buddiannau gorau' ar eu cyfer.

Yn y rhan fwyaf o achosion, bydd athrawon yn yr ysgol a fynychir yn gwybod a oes gan blentyn/person ifanc gapasiti ai peidio, gan eu bod yn gweithio gyda nhw o ddydd i ddydd¹⁵. Bydd ysgolion yn gweithio gyda chydweithwyr y GIG a/neu ofal cymdeithasol i benderfynu a oes gan y plentyn/person ifanc y gallu i wneud penderfyniad penodol, os oes anghytundeb ynghylch a oes gan y plentyn/person ifanc y gallu i wneud y penderfyniad. Mae Pennod 30 o'r Cod yn darparu'r canllaw lle mae anghytundeb parhaus. Gall yr awdurdod lleol ailystyried unrhyw benderfyniad a wneir gan ysgol. Gall rhieni/gofalwyr neu'r plentyn/person ifanc gyfeirio at y Tribiwnlys am ddatganiad¹⁶.

Rydym yn dilyn 5 prif egwyddor y Ddeddf Galluedd Meddyliol¹⁷ wrth benderfynu a oes gan berson ifanc y gallu i wneud penderfyniad penodol. Bydd hyn yn cael ei ddilyn mewn cydweithrediad â gweithwyr proffesiynol eraill sy'n gweithio gyda'r person ifanc.

¹⁵ Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 – Pennod 30 (30.8)

¹⁶ Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 – Pennod 30 (30.8 – 30.12)

¹⁷ Deddf Galluedd Meddyliol 2005 – Adran 1

Cyfarwyddiaeth Plant, Dysgu, Sgiliau a'r Economi Sir Fynwy

1. Tybiwch bob amser bod y person yn gallu gwneud y penderfyniad nes bod gennych brawf nad ydyn nhw.
2. Ceisiwch bopeth posibl i gefnogi'r person i wneud y penderfyniad ei hun.
3. Peidiwch â chymryd yn ganiataol nad oes gan y person allu i wneud penderfyniad dim ond oherwydd eu bod yn gwneud penderfyniad rydych chi'n meddwl sy'n annoeth neu'n anghywir.
4. Os ydych yn gwneud penderfyniad ar gyfer rhywun na all ei wneud eu hunain, rhaid i'r penderfyniad bob amser fod er eu budd gorau.
5. Rhaid i unrhyw benderfyniadau, triniaeth neu ofal i rywun sydd heb allu bob amser ddilyn y llwybr sy'n lleiaf cyfyngol o'u hawliau a'u rhyddid sylfaenol.

Mae hefyd yn bwysig cofio y gall person fod â gallu i gael rhai penderfyniadau ond nid eraill, neu efallai nad oes ganddynt allu ar hyn o bryd ond gallant ei adennill yn y dyfodol gyda chefnogaeth. Mae hyn yn golygu y dylid adolygu'r holl benderfyniadau capasiti yn rheolaidd i sicrhau eu bod yn dal i adlewyrchu gallu'r person i wneud penderfyniadau. Mae cynrychiolwyr neu ffrindiau achos yn gallu gweithredu ar ran rhywun nad oes ganddo allu i wneud penderfyniad penodol.

P'un a oes gan berson ifanc allu ai peidio, gallant barhau i wneud cyfraniadau sylweddol i'r broses o wneud penderfyniadau. Byddwn yn parhau i roi sylw dyledus i'w safbwyntiau, eu dymuniadau a'u teimladau; pwysigrwydd iddynt gymryd rhan mor llawn â phosibl mewn penderfyniadau a phwysigrwydd iddynt gael y wybodaeth a'r gefnogaeth angenrheidiol i alluogi cyfranogiad yn y penderfyniadau hynny¹⁸.

Monitro a Gwerthuso

Bydd adolygiad blynyddol o'r dulliau Ôl-16.

Bydd hyn yn ystyried:

- Barn plant / pobl ifanc a rhieni/ gofalwyr
- Cadw mewn sefydliadau addysg bellach
- Darpariaeth a deilliannau dysgwyr sy'n aros yn yr ysgol ar ôl 16
- Datblygu darpariaeth CAA ôl-16
- Ymgysylltu â darparwyr ac asiantaethau cefnogi (gan gynnwys Gyrfa Cymru)

¹⁸ Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 – Pennod 31 (31.3)

Atodiad 1 - Cyngor pellach i bobl ifanc a theuluoedd

Trafnidiaeth

Mae gan lawer o bobl ifanc sydd ag ADY hawl i docyn bws rhatach sy'n golygu eu bod yn gymwys i deithio ar bob bws ledled Cymru am ddim. 2 I gael rhagor o wybodaeth a sut i wneud cais ar-lein - [TrC - Eich Cerdyn Teithio Rhatach](#)

Mae'r Cynllun Waled Oren yn brosiect a ariennir gan Lywodraeth Cymru fel rhan o strategaeth ASA Cymru Gyfan. Mae ar gyfer unrhyw un a allai ei chael hi'n anodd cyfathrebu eu hanghenion wrth deithio ar drafndiaeth gyhoeddus, a gall gefnogi cyfathrebu â staff wrth deithio ar fws neu drên. Mae wedi'i gynllunio'n arbennig ar gyfer teithwyr awtistig. Fodd bynnag, gall unrhyw un sydd ag anabledd cudd sy'n hoffi cyfathrebu â staff yn ddieiriau. Mae gan y waled bocedi plastig lle gallwch roi geiriau a lluniau i helpu i gyfathrebu eich anghenion i staff trafndiaeth ledled Cymru. Dangoswch ef i'r orsaf a staff ar fwrdd pan fyddwch chi'n teithio neu'n prynu tocyn. Maent wedi'u hyfforddi i adnabod y waled ac i ddarparu cymorth priodol. Am ragor o wybodaeth - [Cynllun Waled Oren | TrC](#)

Lwfans Symudedd

Efallai y bydd rhai pobl ifanc sydd ag ADY yn derbyn Taliadau Annibyniaeth Personol (TAP). Mae rhan o'r taliad hwn yn cynnwys lwfans symudedd sy'n helpu i dalu costau trafndiaeth os oes gan y person ifanc broblemau symudedd. Gweler yr erthyglau isod am fwy o wybodaeth Taliad Annibyniaeth Personol: Beth yw pwrpas TAP - [Taliad Annibyniaeth Personol \(TAP\): Beth yw pwrpas TAP - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

Cydran symudedd Taliad Annibyniaeth Personol yn 2022: popeth sydd angen i chi ei wybod (your-benefits.co.uk) [Cydran symudedd Taliad Annibyniaeth Personol yn 2022: popeth sydd angen i chi ei wybod \(your-benefits.co.uk\)](#)

Atodiad 2 - Llwybrau Cymhwys

Mae amrywiaeth o lefelau cymwyster ar gael i bobl ifanc yn y cyfnod ôl-16. Cymerir dull sy'n cael ei arwain gan anghenion i gefnogi pobl ifanc i bennu lefel cymhwyster a ffocws dysgu.

Mae amrywiaeth o lwybrau cymwysterau ar gael ar draws ein hysgolion a'n darparwyr colegau.

Mae'r rhain yn cymryd ymagwedd cyn-ffurfiol, lled-ffurfiol a ffurfiol at ddysgu:

- Cyn-ffurfiol - mae'r cwricwlwm wedi'i gynllunio i ddiwallu anghenion disgyblion trwy ddull wedi'i bersonoli ac wedi'i addasu, gan werthfawrogi'r broses gymaint â'r cyflawniad a chynnig hyblygrwydd er mwyn ymateb i anghenion y dysgwr unigol. Mae hyn fel arfer wedi'i seilio ar ddulliau aml-synhwraidd.
- Lled-ffurfiol – mae'r cwricwlwm yn hynod bwrpasol ac wedi'i bersonoli. Mae'n canolbwyntio ar feysydd allweddol o angen, er enghraifft cyfathrebu, rhyngweithio a rheoleiddio emosiynol. Ei nod yw hyrwyddo sgiliau bywyd, annibyniaeth a chyfathrebu.
- Ffurfiol – mae'r cwricwlwm yn dilyn llwybrau cymwysterau ffurfiol wedi'u halinio â meysydd allweddol y cwricwlwm.

Byddai ysgolion fel arfer yn darparu dyfarniadau BTEC a TGAU ym Mlynedd 10 ac 11 a Safon Uwch ar ôl 16.

Mae ein CAAau yn cynnig ystod o lwybrau cyn-ffurfiol a lled-ffurfiol, yn ogystal â chyfleoedd ar gyfer llwybrau Lefel Mynediad fel rhan o'r cynnig dysgu ffurfiol.

Mae colegau prif ffrwd lleol yn cynnig ystod o gymwysterau y gellir eu lleoli ar eu gwefannau...

Lefel Cymhwyster	Cynnig Posibl
Lefel Cyn Mynediad	• Tystysgrifau trwy ddarparwyr allweddol, sy'n canolbwyntio ar ddysgu ymarferol, er enghraifft: ○ ASDAN ○ Agored Cymru ○ Dyfarniadau'r Cynghrair Asesu a Chymwysterau

Lefel Mynediad	• Lefel Mynediad 1, 2 a 3 – yn aml yn cynnwys asesiadau, yn ymarferol ac yn seiliedig ar theori gydag asesiadau ac arholiadau rhagnodedig • BTEC ar Lefel Mynediad – yn canolbwyntio ar feysydd allweddol dysgu a datblygu annibyniaeth, a asesir fel arfer trwy bortffolios o dystiolaeth
Lefel 1	• TGAU – graddau D-G – wedi'u hasesu drwy lwybrau arholi a thasgau dan reolaeth. • BTEC Lefel 1 – wedi'i asesu trwy bortffolio o dystiolaeth a thasgau a reolir fel arfer. • NVQ lefel 1 – dyfarniad galwedigaethol, ymarferol seiliedig ar waith.
Lefel 2	• TGAU – graddau A*-C – wedi'u hasesu drwy lwybrau arholi a thasgau dan reolaeth. • BTEC lefel 2 - wedi'i asesu trwy bortffolio o dystiolaeth a thasgau a reolir fel arfer. • NVQ lefel 2 - dyfarniad galwedigaethol, ymarferol seiliedig ar waith.
Lefel 3:	• Safon Uwch – wedi'i asesu trwy lwybrau arholi a thasgau dan reolaeth. • BTEC Lefel 3 – wedi'i asesu trwy bortffolio o dystiolaeth a thasgau dan reolaeth. • NVQ lefel 3 - dyfarniad galwedigaethol, ymarferol seiliedig ar waith.